

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

વાણિજ્યિક કરવેરા અધિકારી, જોધપુર

વિરુદ્ધ

મેસર્સ વિષ્ણુ મેટલ્સ

નવેમ્બર ૭, ૨૦૦૬

[જસ્ટિસ શ્રી અશોક ભાન, અલ્તમસ કબીર અને જસ્ટિસ શ્રી દલવીર ભંડારી]

રાજસ્થાન વેચાણવેરો કાયદો, ૧૯૫૪; કલમ ૪ (૨)/વેચાણવેરો ઉધોગો માટે નવી પ્રોત્સાહન યોજના, ૧૯૮૯; કલમ ૨૬:

આકારણી કરનાર સ્ટીલ શીટનું ઉત્પાદન કરે છે-વેચાણવેરાના સંદર્ભમાં વેચાણવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિનો દાવો કરે છે ઉત્પાદનમાં વધારો-હાથ ધરવામાં આવેલ નોકરી-કાર્યને ધ્યાનમાં રાખીને-નોકરીનું કામ-છૂટનો દાવો કરવાના હેતુ માટે લાયકાતની પ્રકૃતિ-ઠરાવ્યુ:પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ પૂરી

પાડવામાં આવેલ કર મુક્તિ માટે પ્રશ્નમાં એકમ/માલનું વાસ્તવિક ઉત્પાદન જરૂરી છે-રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંનેએ ધારણાના આધારે કાર્યવાહીમાં ભૂલ કરી હતી કે, કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલું કામ આકારણી કરનાર દ્વારા માલના ઉત્પાદન જેવું જ છે, જ્યારે કરપાત્ર વ્યક્તિને મુક્તિ આપવાની મંજૂરી આપી હતી, રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો રદ કરવામાં આવ્યા હતા.

પ્રતિવાદી-કંપની સ્ટેઈનલેસ સ્ટીલ શીટ્સનું ઉત્પાદન કરે છે.તેની મૂળ સ્થાપિત ક્ષમતા વાર્ષિક ૧૩૦૦ એમ. ટી. હતી, જે બાદમાં વધારીને વાર્ષિક ૧૬૦૦ એમ. ટી. કરવામાં આવી હતી.તેણે ચોક્કસ સમયગાળા દરમિયાન તેની સ્થાપિત ક્ષમતાના ૮૫ ટકાથી વધુનો ઉપયોગ કર્યો હતો.ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓ અને અન્ય માટે તેના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા રોજગાર કાર્યને ધ્યાનમાં રાખીને, ચોક્કસ સમયગાળા દરમિયાન ઉત્પાદનમાં કુલ ૨૫ ટકાનો વધારો થયો હતો.કરદાતાએ ઉત્પાદનમાં વધારાને આધારે ઔદ્યોગિક એકમ માટે વેચાણવેરાની નવી યોજના, ૧૯૮૯ના સંદર્ભમાં વેચાણવેરામાં છૂટનો દાવો કર્યો હતો.જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિએ પ્રોત્સાહન યોજનાની જોગવાઈઓ હેઠળ છૂટનો દાવો કરવા માટે પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપ્યું ન હતું.અસંતુષ્ટ, કરદાતાએ રાજસ્થાન ટેક્સ બોર્ડ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી.અપીલને મંજૂરી આપતા, કરવેરા બોર્ડે એવું માન્યું હતું કે કરદાતાને ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ

પાત્રતા પ્રમાણપત્ર માટે લાયકાત મેળવવા માટે ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવેલા કામને ઉમેરવાનો અધિકાર છે.ઉચ્ચ અદાલતે મહેસૂલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી રીવીઝન અરજીમાં આ જ દ્રષ્ટિકોણનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો.તેથી વર્તમાન અપીલ અને સંબંધિત અપીલ.

અપીલ અને સંબંધિત અપીલને મંજૂરી આપતા, કોર્ટે કહ્યું:

રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંનેએ એવી ધારણા હેઠળ કામ કર્યું હતું કે પ્રતિવાદી-આકારણી કરનાર દ્વારા કરવામાં આવતા કાર્યમાં એવા માલનું ઉત્પાદન સામેલ છે જે વેચાણ માટે તેના પોતાના માલ સમાન પ્રકૃતિના હતા.આવો અભિગમ ખોટો હતો, કારણ કે ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ આપવામાં આવેલા બી પ્રોત્સાહનની પ્રકૃતિમાં પ્રશ્નમાં રહેલા એકમના વાસ્તવિક ઉત્પાદનની ગણતરી સામેલ છે.હાથ ધરવામાં આવેલી નોકરીની પ્રકૃતિ સૂચવવા માટે કોઈ સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં, માત્ર ધારણાના આધારે આગળ વધવું અયોગ્ય રહેશે.[૬૫૬-G-H; ૬૫૭-A]

દિવાની અપીલ જ્યુરિસડીક્શન:દિવાની અપીલ નંબર ૪૯૪૪/૨૦૦૧.

એસ. બી. સેલ્સ ટેક્સ રિવિઝન નંબર ૧૧૬૫/૧૯૯૯ માં જોધપુર ખાતે રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના ન્યાયિક અદાલતના ૧૮/૦૧/૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને અંતિમ આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે સુશીલ કે.જૈન, પુનીત જૈન અને સારદ સિંઘાનિયા.

ડૉ. મનીષ સિંઘવી (કે. કે. ગુપ્તા માટે) અને પી. વી. યોગેશ્વરન પ્રતિવાદી માટે.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ શ્રી ઇ. એફ. અલ્ટામાસ કબીર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

દિવાની અપીલ નંબર ૪૯૪૪/૨૦૦૧ રાજસ્થાન સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૯૪ની કલમ ૮૬ (૨) હેઠળ એસ.બી. સેલ્સ ટેક્સ રિવિઝન નંબર ૧૧૬૫/૧૯૯૯ માં જોધપુર ખાતે રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૮/૦૧/૨૦૦૦ ના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે.રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ, અજમેર દ્વારા ૯મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૯ના રોજ પસાર કરાયેલા ચુકાદા સામે આ સુધારાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં પ્રતિવાદી/કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને ૧૯મી માર્ચ, ૧૯૯૯ના રોજ લેવામાં આવેલા જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિના નિર્ણયને રદ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઉધોગો માટે વેચાણવેરાની નવી પ્રોત્સાહન યોજના, ૧૯૮૯ હેઠળ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર માટે કરપાત્ર વ્યક્તિની અરજીને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

આકારણી કરનાર, જે વર્તમાન અપીલમાં પ્રતિવાદી છે, તે સ્ટેઈનલેસ સ્ટીલ શીટનું ઉત્પાદન કરે છે.તેની મૂળ સ્થાપિત ક્ષમતા ૧૬/૦૨/૧૯૯૫ પહેલા વાર્ષિક ૧૩૦૦ એમ. ટી. હતી.ત્યારબાદ, કરદાતાએ તેની ઉત્પાદન ક્ષમતા વધારીને ૧૬૦૦ એમ. ટી. પ્રતિ વર્ષ કરી અને સ્થાપિત ક્ષમતાના ૮૫ ટકાથી વધુનું ઉત્પાદન હાંસલ કર્યું.રેકૉર્ડ પરની વિગતો અનુસાર, એપ્રિલ, ૧૯૯૪ થી ૧૫/૦૨/૧૯૯૫ વચ્ચે કરદાતાનું ઉત્પાદન ૧૨૯૨.૯૧૩ MT હતું અને વિસ્તરણની તારીખ પછીના વષ દરમિયાન, કરપાત્ર વ્યક્તિએ ૧૪૪૭.૪૮૯ MT ની હદ સુધી પોતાનો માલ બનાવ્યો હતો. અન્ય માટે આકારણી કરનારને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે, તેના પોતાના હેતુઓ માટેના ઉત્પાદનની સાથે, આવા ઉત્પાદનથી ઉત્પાદનમાં મૂળ સ્થાપિત ક્ષમતાના ૨૫ ટકાથી વધુનો વધારો થશે.

તારીખ ૦૬/૦૭/૧૯૮૯ ના રોજ, રાજસ્થાન સરકારે રાજસ્થાન સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૪ માટે કલમ ૪ (૨) દ્વારા આપવામાં આવેલી તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, "સેલ્સ ટેક્સ ન્યૂ ઇન્સેન્ટિવ સ્કીમ ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, ૧૯૮૯" ને સૂચિત કરી હતી, જેમાં ઔદ્યોગિક એકમોને રાજ્યમાં તેમના દ્વારા ઉત્પાદિત માલના વેચાણ પર જાહેરનામા દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી રીત અને હદ સુધી અને સમયગાળા માટે કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.કલમ ૨

(એફ) એકમોના વિસ્તરણ સાથે સંબંધિત છે અને આવા વિસ્તરણને નીચેની શરતોમાં વ્યાખ્યાયિત કરે છે:—

"૨(એફ) વિસ્તરણનો અર્થ એ છે કે સ્થિર મૂડી રોકાણના મૂલ્યમાં વર્તમાન પ્રોજેક્ટની ચોખ્ખી સ્થિર અસ્કયામતોના ૨૫ ટકાથી ઓછો વધારો નહીં થાય અને તેની સાથે મૂળ લાઇસન્સ/નોંધાયેલ ક્ષમતાના ઓછામાં ઓછા ૨૫ ટકાના ઉત્પાદનમાં વધારો થાય છે.

સમજૂતી:વિસ્તરણ માટે વેચાણવેરાના પ્રોત્સાહનના લાભો પાત્ર એકમોને ત્યારે જ સ્વીકાર્ય રહેશે જ્યારે તેઓ વિસ્તરણ પહેલાં તેમની લાઇસન્સ/નોંધાયેલ ક્ષમતાના ઓછામાં ઓછા ૮૫ ટકા હાંસલ કરી લે.

કરદાતાએ તેની સ્થાપિત ક્ષમતાના વિસ્તરણને કારણે ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજનાની જોગવાઈઓ હેઠળ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપવા માટે જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિને અરજી કરી હતી.ઉક્ત સમિતિ એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે કરદાતા દ્વારા રજૂ કરાયેલ રકમ પ્રશ્નના સમયગાળા દરમિયાન ૧૨૯૨.૯૧૩ MT થી ૧૪૪૭.૪૮૯ MT સુધી વધારવામાં આવી હતી.તેણે ૮૫ ટકાથી વધુ ક્ષમતાનો ઉપયોગ કર્યો હતો, પરંતુ ઉત્પાદન લાઇસન્સ/નોંધાયેલ ક્ષમતાના ૨૫ ટકા સુધી વધ્યું ન હતું અને તે મુજબ આકારણીકર્તાના દાવાને નકારી કાઢ્યો હતો.જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિના ઉપરોક્ત નિર્ણયની વિરુદ્ધમાં, કરદાતો રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ સમક્ષ અપીલ નંબર ૭૯૮/૯૮/એસ. ટી./જોધપુર

દ્વારા ગયા હતા, જેમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેના પોતાના હેતુઓ માટે ઉત્પાદન ઉપરાંત, કરદાતાને "જોબ વર્ક" પણ હાથ ધર્યું હતું અને બંનેને એકસાથે લેવામાં આવે તો તે ઉત્પાદનમાં જરૂરી વધારાને લાઇસન્સ/નોંધાયેલ ક્ષમતાના ઓછામાં ઓછા રૂપ ટકાની હદ સુધી વટાવી જશે.

કરદાતા વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સ્વીકારીને કે "વિસ્તરણ" અભિવ્યક્તિની વ્યાખ્યા એ નિર્ધારિત કરતી નથી કે ઉત્પાદન તેના પોતાના હેતુઓ માટે હોવું જોઈએ, કરવેરા બોર્ડ એવું માન્યું હતું કે કરદાતા ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર માટે લાયકાત મેળવવા માટે તેના પોતાના હેતુઓ માટે તેના પોતાના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવેલ નોકરીના કાર્યને ઉમેરવાનો હકદાર છે.

ઉચ્ચ અદાલતે વિભાગ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુનરાવર્તનમાં આ જ દ્રષ્ટિકોણનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો.

તેથી, આ અપીલમાં જે પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે આવે છે તે એ છે કે શું કરદાતા દ્વારા તેના પોતાના હેતુઓ માટે રજૂ કરવા ઉપરાંત કરવામાં આવેલ નોકરીનું કાર્ય ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજનાની કલમ ૨ (એફ) ના હેતુઓ માટે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, જે રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંને દ્વારા નક્કી કરવામાં

આવ્યું હતું.જો કે, રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડનો મત હતો કે આકારણી કરનાર દ્વારા કરવામાં આવતી નોકરીને આકારણી કરનારના એકમની ઉત્પાદન ક્ષમતામાં ઉમેરવી પડશે, પરંતુ તેના સમર્થનમાં કોઈ તર્ક નથી.આ ખામીને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સંબોધવામાં આવી છે કે કાયદામાં વપરાયેલી અભિવ્યક્તિ સૂચવતી નથી કે વેચાણ માટે માલનું ઉત્પાદન કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિ દ્વારા થવું જોઈએ અને ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ એકમને લાભ આપવા માટે પાત્ર બનાવવા માટે સમગ્ર ઉત્પાદન તેના પોતાના ખાતા પર હોવું જોઈએ, નોકરીનું કામ કરવા માટે નહીં.૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજનાની કલમ ૨ (એફ) ના આવા અર્થઘટન પર, ઉચ્ચ અદાલતે રાજસ્થાનના તારણને સમર્થન આપ્યું હતું.કરવેરા બોર્ડ અને જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિને પ્રતિવાદી મૂલ્યાંકનકર્તાને જરૂરી પાત્રતા પ્રમાણપત્ર જારી કરવા નિર્દેશ આપ્યો.

કલમ ૨ (એફ) હેઠળ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપવા માટે નોકરીના કામને પણ ધ્યાનમાં લેવું પડશે તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચતી વખતે, રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંનેએ પ્રતિવાદી-મૂલ્યાંકનકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી નોકરી વિ. ઓર્ડની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લેવાનું ટાળ્યું હતું અને શું તે ઉપરોક્ત કલમમાં વિચાર્યા મુજબ રજૂઆત સમાન હશે કે કેમ.પ્રતિવાદી મૂલ્યાંકનકાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ પણ પ્રતિવાદી-મૂલ્યાંકનકાર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા નોકરીના કાર્યની પ્રકૃતિને સ્પષ્ટ કરવામાં અસમર્થ હતા.રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ

અને હાઈકોર્ટ બંનેએ એવી ધારણા હેઠળ કામ કર્યું હતું કે પ્રતિવાદી-આકારણી કરનાર દ્વારા કરવામાં આવતા કાર્યમાં એવા માલનું ઉત્પાદન સામેલ છે જે વેચાણ માટે તેના પોતાના માલ સમાન પ્રકૃતિના હતા.અમારા મતે, આવો અભિગમ ખોટો હતો, કારણ કે ઉપરોક્ત ૧૯૮૯ની પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ આપવામાં આવેલા પ્રોત્સાહનની પ્રકૃતિમાં પ્રશ્નમાં રહેલા એકમના વાસ્તવિક ઉત્પાદનની ગણતરી સામેલ છે.હાથ ધરવામાં આવેલી નોકરીની પ્રકૃતિ સૂચવવા માટે કોઈ સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં માત્ર ધારણાના આધારે આગળ વધવું અયોગ્ય રહેશે.

તેથી વિભાગની અપીલ સફળ થવી જોઈએ અને તેને મંજૂરી આપવી જોઈએ અને રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંનેના અનુક્રમે ૧૮મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૦ અને ૯મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૯ના ચુકાદાઓને રદ કરવામાં આવે છે.

જોકે, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપવામાં આવશે નહીં.

દિવાની અપીલ નંબર ૪૭૦૦૧/૨૦૦૬

(એસ. એલ. પી. (સી) નંબર ૨૧૬૫/૨૦૦૩)

પરવાનગી આપી.

એસ. એલ. પી. માંથી ઉદભવેલી દીવાની અપીલ (દિવાની) નંબર ૨૧૬૫/૨૦૦૩ માં દિવાની અપીલ નંબર ૪૯૪૪/૨૦૦૧ જેવો જ પ્રશ્ન સામેલ છે અને તે રાજસ્થાન સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૯૪ની કલમ ૮૬ (૨) હેઠળ S. B.

સેલ્સ ટેક્સ રિવિઝન નંબર ૪૫૭/૨૦૦૨ માં ૧૪મી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૨ના રોજ જોધપુર ખાતે રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે. રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ, અજમેર દ્વારા ૩૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૧ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા સામે આ સુધારાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં પ્રતિવાદી/કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા પસંદ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને ૦૭/૦૮/૧૯૯૯ પર લેવામાં આવેલા જિલ્લા સ્તરની તપાસ સમિતિના નિર્ણયને રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

એસ. બી. સેલ્સ ટેક્સ રિવિઝન નંબર ૧૧૬૫/૧૯૯૯ માં વિષ્ણુ મેટલ્સના કેસમાં તેના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, ઉચ્ચ અદાલતે તાત્કાલિક અપીલમાં પણ અપીલકર્તાની રિવિઝનલ અરજીને ફગાવી દીધી હતી.

આ બંને અપીલમાં સામેલ મુદ્દો સમાન હોવાથી, દિવાની અપીલ નંબર ૪૯૪૪/૨૦૦૧ નો નિર્ણય આ અપીલને પણ સંચાલિત કરશે. પરિણામે, વિભાગની અપીલ સફળ થાય છે અને રાજસ્થાન કરવેરા બોર્ડ અને હાઈકોર્ટ બંનેના અનુક્રમે ૧૪મી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૨ અને ૩૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૧ના ચુકાદાઓને રદ કરવામાં આવે છે.

ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*